

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

IDŐSZAKI KIADVÁNYA

54. SZÁM

2025 ÁPRILIS-JÚNIUS

IMPRESSZUM

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY IDŐSZAKI KIADVÁNYA

MEGJELENIK: negyedévente

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: az alapítvány elnöke és kuratóriumi tagjai

A kuratórium elnöke: Varga Sándor

A kuratórium tagjai: Küzmös Csaba

Lakó Antal

Vajó Sándor

Virágh Dezső

LEVELEZÉSI CÍM: Varga Sándor Nyírtura, Rózsa u. 10. 4532

EMAIL CÍM: vargasa@freemail.hu

HONLAP: www.sirokialapitvany.hu

ADÓSZÁMUNK: 18044861-1-15

Tisztelt Madárbarát

E kiadványunk utolsó előtti oldalán Gyász hír rovatunkban egy nagyszerű tenyésztőbarátunkról olvashat nekrológot a kedves olvasó. A magyar díszmadártenyésztés egy nagy alakját veszítettük el ismét ebben az évben.

Tóth Sándor nem csak a Magyar Díszmadártenyésztők Országos Szövetségének volt több mint egy évtizedig az elnöke, hanem Alapítványunk kuratóriumának tagjai is, valamint Siroki díjjal is kitüntették 1998-ban. Az Alapítványunk fennmaradásában is vitathatatlan érdemei voltak, hiszen Gere Géza professzor lemondása után, az Alapítvány tetszhalott állapotba került, és ő volt az, aki az új kuratórium összeállítására megtette a szükséges intézkedéseket. Korszakalkotó munkája volt a Szövetség megerősítésében, a Világszervezettel való baráti kapcsolat kiépítésében, és a hazai színekbeni tenyésztésben. Hiánya fájdalmas űrt hagyott a hazai díszmadártenyésztésben, a barátokban, a családjában. Emléke velünk él tovább.

A nyár végének közeledtével az idei évben is várjuk azokat a javaslatokat, melyek a Siroki-díj ez évi lehetséges kitüntetettjével kapcsolatosak. A jelölteknek több évtizedes tenyésztői múlttal kell rendelkezniük, a hazai szervezeti életben való szerepvállalásuk mellett fontos, hogy ismeretterjesztő munkát is végezzenek pályafutásuk során. Ha ismer ilyen tenyésztőt a tisztelt olvasó, juttassa el hozzánk ajánlását!

Kiadványunk e számában is olvashatnak egy írást Siroki Zoltántól, valamint két tenyésztői beszámolót is. Az az érdekes helyzet áll fenn, hogy mindkét cikk a rózsás kakaduról szól, és a tenyésztőik a Dél-Alföldön tevékenykednek. Két aspektusból is betekintést nyerhetünk e csodálatos madárfaj tartásának, tenyésztésének nehézségeibe, szépségebe. Köszönjük az írásukat, és továbbra is várjuk az ehhez hasonló szakcikkeket a hazánkban tenyésztett ritkább madárfajokról!

VÁLOGATÁS SIROKI ZOLTÁN ISMERETTERJESZTŐ ÍRÁSAIBÓL 54. RÉSZ

Apácamadarokról (Folytatás)

A háromszínű apácamadár tagadhatatlanul a legszebb közöttük. Ezeket már 1928-ban sikerült tiszta vérben tenyésztenem. Akkor könnyű volt hozzájutni az exotikus madarakhoz. A szülők nagyon megbízható nevelőknek bizonyultak. A 2. világháború után 1973-ban sikerült egy hímhez hozzájutnom. Ismét a sirálykához kellett folyamodnom. Hamarosan költéshez láttak és 4 szép fiókát neveltek fel. A hibridek ennél a fajnál a legszebbek. Fejük és hasuk barnásfekete, a hát barna, a testoldalak fehéresek, és itt sötét keresztcsíkoltság mutatkozik. Messziről ezek is valódi apácamadaraknak látszanak. A következő évben még 9 fiókát neveltek. A hibridek továbbtenyésztésével nem tudtam foglalkozni helyhiány miatt, de Pleva Vilmosnál láttam néhány pompás színű hibridet, melyekről azt hihettem volna, hogy általam nem ismert új fajok, ha nem tudtam volna, a tőlem származó apácahibridek utódai.

A fehérfejű apácamadár tenyésztése 19.-ben kezdődött, amikor a budapesti madárkiállításon vettem 2 példányt. Mindkettő hímnek bizonyult. Az egyiket egy tojó japáni sirálykával párosítottam, a másikat egy tojó feketefejű apácamadárral, melyet Simkó László barátomtól kaptam. Ez a tojó a törzsalaknak egy olyan alfaja volt, melynek hasa nem volt fekete, hanem barna. Ez utóbbi keresztezésről szeretnék részletesebben beszámolni. A tojó termékeny tojásokat tojt, de a fiókáit nem nevelte fel, úgyhogy a sirálykát kellett igénybe vennem.

A hibridek közül az egyik tojót a másik fehérfejű apácával párosítottam és a legnagyobb öröömömre a tojások termékenyek voltak. Ez a pár öt éven keresztül kifogástalanul költött, és minden alkalommal 4-6 fiókát nevelt. Az utódok színe majdnem azonos volt az apa színével, csupán a fejük nem volt tiszta fehér, hanem szürkésfehér színű. Ez a fehérfejű hím 8 évig élt nálam, és utolsó életévében még termékeny volt. Import madár révén életkorát nem lehetett tudni, de legalább 9 éves volt, amikor elpusztult. Az egyik fehérfejű-feketefejű hibrid hímét az anyjával/tiszta feketefejű) párosítottam. Valamennyi utód színe az anyamadáréval volt azonos. A fiókák felneveléséhez a keményre főtt tojás, lisztkukac, csíráztatott mag és sok saláta vagy tyúkhúr elegendő volt.

A hibridizáció egy nagyon érdekes területe a madártenyésztésnek, csak az a bökkenő, hogy nagy számú utódot kellene tenyészteni, ehhez azonban sok türelem és berendezés szükséges, ami csak keveseknek áll rendelkezésre.

(Kézirat)

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA FAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL

78. RÉSZ

A rózsza kakadu tartása és tenyésztése

A rózsza kakadu (*Eolophus roseicapilla*) Ausztrália sivatagos fákkal tarkított területén őshonos madár. Rendszertanilag a Psittaciformes rendbe, azon belül a Cacatuidae családba tartozik. Testhossza 35-40 centiméter, szárnyfesztávolsága 50-60 centiméter, testsúlya 300-400 gramm. Alap színezetet tekintve mind a tojó és a hím között látványos ivari dimorfizmus nem számottevő.

A tojó és a hím esetében is a bóbita, az arc és a mellkasrészek rózsaszínek, A pajzs sötétszürke, a szárnyak éle felé haladva világosodik, a szárnyél egészen világosszürke. Mindkét ivarú madár lábszíne sötétszürke, faroktollak szürkék, hát közepe (a szárnyak alatti területnél) világosszürke. Több alfajt megkülönböztetünk a rózsakakaduk esetében, egyes alfajoknál a hímeknek rózsaszín szemgyűrűje van, míg a tojóknak szürke a szemgyűrűje. Más alfajok esetén mind a tojónak, mind a hímnek szürke a szemgyűrűje. Az ivarérett példányok esetén a hímek szemszíne minden esetben fekete, míg a tojók szemszíne barna. A tenyésztői munkának köszönhetően már több színmutáció jelen van a tenyészetekben.

Táplálásukat tekintve javarészt lisztes magok képzik. A kakadufélék táplálása során figyelembe kell venni, hogy az olajos magvakat kerülni kell, mert hajlamosak gyors hízekonyságra, ami nem jó hatással van a szív és a máj állapotára. Minimális gyümölcsöt fogyasztanak, és inkább a frissen csírázott magokat, és rügyeket részesítenek előnyben.

A madarak 3-4 éves korukban érik el a tenyészérettségüket. Szaporodását tekintve hazánkban a tavaszi időszak alatt kezdik meg az udvarlást, időjárás függvényében általában március hónapban. A tojásrakás előtt friss hajlékony faágakat igényelnek, amiből a költőpár az odúba hord fészek gyanánt. Az odú méretét tekintve 60x40x50 cm a minimális méret, amit ajánlani merek, ugyanis a kakaduk nagyon védik az odú területét, valamint a fejlettebb fiókák is elég védelmezőek.

Tojásuk hófehér, általában 2-5 tojásból áll egy fészekalj. A fiókák nevelésében mind a két szülő kiveszi a részét. Gyűrűmérete 9,5 mm, amit a fióka közel kéthetes kora körül kell a lábára húzni.

A fiókanevelési időszak alatt igénylik a lágyeleséget a szülők. A fiókák kikelési ideje 22-26 nap. A kikelt fiókák közel két hónap után hagyják el az odút. és még közel két hétig a szülők táplálják őket. A fiókák gyorsan megtanulnak enni, és leválaszthatók a szülőktől.

Sajnos erre a kakadufajra is igaz, hogy a hímeknek ivarérettséget követően megváltozik a viselkedési stílusuk, és erőszakossá válhatnak a tojókkal. Ilyenkor mindenképp szét kell választani a hímeket a tojóktól, mert a hím képes akár a fészken, vagy fiókákon ülő tojót megölni. Ennek a madárnak a tartását tapasztalt tenyésztők számára merem csak ajánlani, mert tud kihívásokat okozni, a takarmányozás és a tenyésztés terén is.

Jelenleg a tenyészetemben egy pár rózsakakadu található. A hím 6 éves, a tojó pedig. A pár már két éve van együtt. Amikor hozzám kerültek, akkor már a tojó 3 éves volt, a hím pedig 4 éves. A pár nem lett egyből összeengedve, közel két hónapig összeszoktatásuk történt, két egymás melletti volierben, majd miután két hónapig rácson keresztül ismerkedtek, ezt követően egy másik helyre kerültek összeengedésre. Így töltötték egy évet együtt (2024), majd következő évben bekerültek egy 100x100x250 cm-es belső és egy 100x400x250 cm-es külső röpdébe.

A pár idejének nagy részét a külső röpdében tölti, a belső röpdébe csak táplálkozni jönnek be. Az odúzási időszak alatt két odút is felhelyeztem, egyet a külső, egyet a belső röpdébe. A pár az odúzás előtt már kapott fűzfagallyakat az odú felrakását követő 3. nap után, majd folyamatosan az első tojás lerakásáig. A pár gyorsan felfedezte az odút, és a felrakást követő két héttel megkezdtek a fészek építését, majd újabb 2 hét elteltével le is tojtak.

Az első tojás lerakása után a lágyeleség etetését abbahagytam az első fióka kikeléséig. Az első fióka kikelésétől kezdve a leválasztásig folyamatosan kapták a lágyeleséget, ami a fiókák fejlődéséhez nélkülözhetetlen volt. A fiókák megfelelő ütemben fejlődtek, és szépen tollasodtak, a hím sem lépett fel erőszakosan a tojójával szemben.

A fiókák közel két hónaposan, júniusban hagyták el az odút, majd miután az utolsó fióka is kirepült, 3 hét elteltével kerültek leválasztásra, ahol még folyamatosan kapják a magkeverék mellett a lágyeleséget.

Bencsik Dominik Bence

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA FAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL

79. RÉSZ

Tapasztalataim a rózsakakadu tenyésztéséről

35 évvel ezelőtt találkoztam először a fajjal egy szegedi kiállításon. Akkoriban még csak álmodozhattam a rózsás kakadukról, viszonylag kevés is volt belőle az országban, elérhetetlen áron. 2018-ban mostani lakóházunkba való költözés után lehetőségem volt egy párat megszerezni. Némi habozás után – az árak még mindig viszonylag magasak voltak – a család beleegyezésével megvásároltam a madarakat. Összeszokott pár volt, három éves tojó és négy éves hím.

Nem volt nehéz dolgom velük, szerencsésnek mondhatom magam. Egy nagyobb udvari rőpdébe kerültek, megkapták a régi odújukat, egy tölgyfaodút, mely duplaaljú, szintbeli különbséggel a bebúvónyílás és a költőüregek között. Alapvetően gyümölcsfagallyakat, fűzfagallyakat adok nekik, mely utóbbinak gyógyhatása, gyulladáscsökkentő hatása is van, valamint lefoglalja a madarakat az aprítás, fészekbehordás. Az odú egyik sarkába rakják 2-3 tojásukat.

Az első évben megérkezésük után egy hónapon belül letojtak, három tojásból három fióka kelt ki és nőtt fel. A pár alapvetően nyugodt természetű, a párzást is többször megfigyeltem a tojásrakás előtt. Ebben az évben az új hely miatt viszonylag gyakran kijártak az odúból, így nem fűztem nagy reményt ahhoz, hogy sikeres költésük lesz. Több tenyésztő is azt javasolta, mindenképpen vegyem el a fiókákat, mert ezek a madarak nyugtalan természetűek, biztosan nem fogják a fiatalokat gondozni.

Szerencsére nem így történt, a tojásokból mindhárom fióka kikelt. A szülőknek főtt tojást, gyári tojasos eleséget adtam, és sok csíráztatott magot, melyet egész évben kapnak. Láthatóan a kicsik etetéséhez a csíráztatott mag nagyon fontos volt, a szülők szinte várták, mikor kapják meg az adagjukat, hogy a kicsiket azzal etethessék. Legtöbbször olajnapraforgót, árpát és zabot csíráztatok. Mindkét szülő etetett, ahogy a kotlásban is részt vett mindkettő.

A hím egyébként agresszívan védelmezi a fészket. Egy alkalommal a kémlelőnyíláson vizsgálva a fészket, nem számítottam rá, hogy a hím gyorsan visszarepült az odúba, és az udvarra nyíló ellenőrző nyílást kihajtva a hím gyakorlatilag kiugrott onnan. Csak azért nem repült el, mert még mindig a fiatalokat védte. A kotlási idejük általában 24 nap.

A változó időjárás miatt gyakran előfordul, hogy a tojó már februárban beindul. Nagyon fontos, hogy a magas kalcium hiányát kielégítsük. Két alkalommal is előfordult, hogy a hideg idő újabb megérkezésekor a tojó tojógörscs jeleit mutatta, és csak kalcium adagolásra és fűtött helyen, melegbe történő elhelyezésre jött rendbe.

Az első évben télire kisebb helyre kerültek, és ekkor megfigyelhető volt, tépkedni kezdték egymás tollát. Később nem változtattam meg a helyüket, egész évben a nagy röpdeben maradtak, az odú is egész évben fennmarad, és a tolltépkedés is megszűnt végleg.

Alapvetően szerencsésnek mondhatom magam, egy jól összeszokott, nyugodt párhoz jutottam, amelyek minden évben gond nélkül nevelik fel fiókáikat. Ismerős tenyésztők beszámolóai alapján azt mondhatom, ez nem jellemző minden párra. Volt nekem is időközben egy idősebb párom, ám azok a madarak nem voltak hajlandók költeni.

Az idei évben három tojást rakott a tojó. Az egyik tojást a röpde alján találtam meg sajnos, ám a másik két tojásból kikeltek a fiatalok és gond nélkül felcseperedtek most is. 7 év alatt 14 fióka nőtt fel. Az ivararány nagyon eltolódik a hímek felé, az első 6 évben 11 hím és egy tojó kelt, az idei két fiókát is hímnek véltem, a DNS vizsgálatok eredményei sajnos igazolták ezt. Hét év alatt tehát 13 hím és egyetlen tojó fiókám lett. Összefoglalva tehát, a szerencse döntő tényező a szaporításuk kapcsán, a tágas, nyugodt helyet meghálálják, mint ahogy az odafigyelést és a változatos takarmányozást is.

Szántó Sándor

Gyászír

Tóth Sándor (1951-2025)

Neve szorosan összeforrt a Magyar Díszmadártenyésztők Országos Szövetségével, hiszen az 1995-ben megalakuló MDOSZ alapszabályának kidolgozásában is részt vett. A Szövetséget megalakító négy önálló egyesület közül a nyíregyházi egyesület elnökeként is aktív részt vállalt annak megalakításában. 2000. áprilisától – másfél évnyi megszakítással – 2015-ig (annak megszűnéséig) volt az MDOSZ elnöke.

Nevéhez az ország legnagyobb kiállításainak megrendezése fűződik, melyeket Nyíregyházán tartottak többnyire. Sikerült megszerveznie, hogy az Ornitológiai Világszövetség (C.O.M.) kihelyezett, több mint tíz ország részvételével megtartott, Közép-Kelet-Európa szövetségeit tömörítő ülését Nyíregyházán tartsák 2007. szeptemberében. Munkássága szorosan kapcsolódott a hazai színganári tenyésztés szakmai alapjainak megszilárdításához.

1998-ban Siroki díjjal tüntették ki tenyésztőit, és a szervezeti életben végzett munkásságáért. A Szövetség elnökeként számos világkiállításra szervezett utat, 2004-től vezetésével a magyar tenyésztők számos világversenyen vettek részt és értek el világversenyi címeket. 2002-ben kiadott A színganári tartása és tenyésztése című könyve még napjainkban is alapműnek tekinthető a témában.

Nyugodjék békében, emlékét megőrizzük!

A Siroki díj (vándorszerleg) eddigi tulajdonosai

**1993 Péter Géza
1994 Ballagó Emánuel
1995 Virágh Dezső
1996 Laskay Sándor
1997 Vas Sándor
1998 Tóth Sándor
2001 Lakó Antal
2002 Gere Géza
2004 Diószeghy Sándor
2005 Soós János
2006 (Dogosi Károly jelölt, elhalálozott)
2008 Makai Pál
2011 Pócsi Béla
2012 Pálinkás György
2013 Maróti Béla
2014 Paraszka János
2015 Lipták József
2016 Kerek László
2017 Kertész Dezső
2018 Gergáczy Imre
2019 Fülöp János
2021 Dr. Fekete Csaba
2022 Dr. Vörös Zéta András
2023 Papp László és Papp István
2024 Rostás Balázs**